VNS /2025 Valtioneuvoston selonteko sisäisestä turvallisuudesta

Lisäselvitys asiantuntijalausuntoon

Kiitämme mahdollisuudesta osallistua asiantuntijakuulemiseen sivistysvaliokunnassa eilen 22.10.2025 liittyen sisäisen turvallisuuden selontekoon VNS 6/2025 vp. Esititte kysymyksiä, joihin toivoitte kirjallisia vastauksia.

1) **Yhteisöjen vähäinen näkyminen selonteossa**
   Juutin asiantuntijalausunnon alussa viitataan alueiden yhteisöllisyyden ja asukkaiden turvallisuuden tunteen vahvistamiseen erityisesti rakentuvilla kaupunkialueilla, mikä vaatii monialaista verkostotyötä. Muuttovoittoisilla kaupunkialueilla asuinalueiden sisäinen löyhyys, hajanaiset naapurustot ja aikuisyhteisön ristiriidat ml. ääriasenteet ja jyrkät vastakkainasettelut heijastuvat lasten ja nuorten elämään. Yhteisöllisyyttä voidaan vahvistaa yhdyskuntatyön lisäksi esimerkiksi järjestö- ja vapaaehtoistoiminnalla, jota viranomaiset tukevat ja johon ohjataan rahoitusta.

2) **Kiusaamiseen puuttuminen**

Juutin asiantuntijalausunnossa viitataan kiusaamiseen: Kouluissa tapahtuvan kiusaamisen ennalta estämiseen ja selvittämiseen on kehitetty ja saatavilla työkaluja, jotka ovat laajalti käytössä, mm. sovittelu (vertaissovittelu ja aikuisjohtoinen restoratiivinen sovittelu). Alle rikosvastuullisessa iässä olevien lasten ja nuorten rikoksista tehtyjen rikosilmoitusten ohjaaminen nopealla aikataululla sovitteluun on tuottanut pilotoinneissa tulosta. Koulupäivän aikana tapahtuvaan kiusaamiseen ja väkivaltaan liittyvät usein vapaa-ajan tapahtumat, joiden selvittäminen vaatii moniammatillista yhteistyötä.

Stenbacka on esitellyt kiusaamisen vastaisen suunnitelman sekä konfliktien ja väkivallan vastaisen mallin ppt-esityksessään ja esitellyt lausunnossaan restoratiivisen sovittelumallin, jotka ovat laajasti käytössä. Samoin Juutin esityksessä viitataan sovitteluun ja lasten ja nuorten riitatilanteiden nopeaan käsittelyyn sovittelun keinoin.

Tämänhetkiset perusopetuslain mukaiset kurinpitotoimet ovat mielestämme riittäviä.

Kouluissa tapahtuvaan kiusaamiseen ja väkivaltaan päästään puuttumaan aina, kun se tulee aikuisten tietoon. Erityistä huomiota on syytä kiinnittää vapaa-ajalla tapahtuvaan kiusaamiseen suljetuissa, väkivaltakeskeisissä verkkoyhteisöissä. Yhteisöissä on mukana teini-ikää nuorempia lapsia. Yhteisöt haastavat lapsia ja nuoria vahingoittamaan itseään ja ennen kaikkea käyttäytymään väkivaltaisesti toisia kohtaan ja kuvaamaan ja levittämään teot verkkoyhteisössä. Yhteisöt ovat koukuttavia ja voivat vaatia tekemään kerta toisensa jälkeen raaempia tekoja. Yhteisöistä ei pääse irrottautumaan ilman aikuisen tukea. Yksinään kouluilla ei ole keinoja vaikuttaa tähän ilmiöön.

3) **Poliisin läsnäolo kouluissa**

Poliisi on lisännyt vuoden 2025 aikana vahvasti läsnäoloaan kouluissa, millä on ollut positiivisia vaikutuksia turvallisuuden tunteeseen kouluyhteisöissä. Poliisin tavoitteena on kohdata maamme kaikki koululaiset tämän vuoden aikana. Poliisin ennaltaehkäisevä työ kouluissa on erittäin tärkeää yhä nuoremmille oppilaille. Poliisin antama konsultaatiotuki opetushenkilöstölle on tärkeää esim. väkivaltatilanteiden ja pitkittyneiden kiusaamistilanteiden selvittelyssä ja sille pitää osoittaa resursseja.

4) **Lasten ja nuorten päihteiden käytön ehkäiseminen ja mielenterveyden tukeminen** ovat osa koulujen kasvatustyötä ja oppilashuollon työsarkaa. Koulut tekevät ennalta estävää työtä yhteistyössä alan ammattilaisten ja järjestöjen kanssa. Tästä hyviä esimerkkejä EHYT ry interaktiiviset oppitunnit ja eri kokemusasiantuntijat. Huoltajien roolia päihteiden käytön ehkäisemisessä ja tietoisuutta on vahvistettava. Päihteiden käytön ehkäisemiseen on kunta- ja kaupunkitasoisia toimenpideohjelmia.

Erityistä huomiota tulee kiinnittää niihin nuoriin, jotka kokevat esim. uupumusta tai ahdistusta koulu- ja harrastusyhteisöissä olemisesta. Heidän auttamisekseen tarvitaan tiivistä hallinnonrajat ylittävää yhteistyötä mm. terveydenhuolloin, sosiaalitoimen ja lastensuojelun ammattilaisilta.

Riittävät, helposti saavutettavat terveydenhuollon palvelut on taattava. Haasteiden pitkittyessä ja lapsen ja nuoren kehitystä ja kasvua tukevien ns. suojaavien tekijöiden murentuessa, he voivat ajautua haastaviin ja pitkäkestoisiin ongelmiin.

5) **Osaamistasosta**

Opetus toteutetaan opetussuunnitelman mukaan. 1.8.2025 voiman astunut oppimisen tuen uudistus ohjaa kouluja. Lakimuutoksen myötä kaikki tukea tarvitsevat oppilaat saavat joko ryhmä- tai oppilaskohtaista tukea.

23.10.2025

rehtorit Kirsi Juuti, Helsingin kaupunki, Kannelmäen peruskoulu ja Maria Stenbacka, Espoon kaupunki, Kirkkojärven koulu